

*Бодюл Анастасія Сергіївна,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня;
Сухорукова Анна Леонідівна,
к. н. з держ. упр., доцент,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування
Миколаївський національний аграрний університет*

СТРАТЕГІЧНЕ ЗМІЦНЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ВНЕСОК ДЕРЖАВНИХ ЛАБОРАТОРІЙ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ (НА ПРИКЛАДІ МРДЛДПСС)

Продовольча безпека є одним із визначальних чинників національної безпеки, що забезпечує соціально-економічну стабільність, розвиток аграрного сектору та добробут населення [1]. Згідно з оновленою концепцією продовольчої безпеки України, головною метою державної політики є створення стійкої продовольчої системи, спроможної гарантувати продовольчу незалежність держави навіть за умов воєнних, економічних або природних криз [2].

Основними складовими продовольчої політики держави є підтримка аграрного виробництва, розвиток системи моніторингу продовольчих ресурсів, захист споживачів, стимулювання малого та середнього бізнесу в сільському господарстві, а також забезпечення адресної соціальної допомоги населенню. Сукупність сучасних викликів суттєво дестабілізувала продовольчу систему, призвівши до порушення логістичних ланцюгів, зниження виробничого потенціалу та скорочення платоспроможного попиту, що загострило проблеми фізичної та економічної доступності харчових ресурсів [1; 2].

Для системного реагування на зазначені виклики у 2023 році Уряд України схвалив «Стратегію продовольчої безпеки до 2030 року», яка визначає пріоритетні напрями державної політики у сфері продовольчої стабільності. Документ передбачає створення національної системи моніторингу

продовольчої безпеки, механізмів раннього виявлення ризиків, формування резервів продуктів першої необхідності, а також розвиток сталого аграрного виробництва й диверсифікованих збутових каналів [3].

Економічні та організаційні механізми зміцнення продовольчої безпеки включають державну підтримку аграрного виробництва, формування стратегічних запасів продовольства, цінове регулювання та диверсифікацію ринків постачання. Державні гранти, пільгове кредитування та податкові стимули сприяють нарощенню сільськогосподарського виробництва, тоді як формування резервів продовольства гарантує стійкість системи до криз [1; 2].

Важливу ланку системи державного контролю якості та безпечності продукції становлять лабораторії Держпродспоживслужби, що здійснюють ветеринарно-санітарну експертизу, мікробіологічні дослідження харчових продуктів, а також моніторинг залишкових кількостей токсикантів, антибіотиків і важких металів у сировині тваринного та рослинного походження. На регіональному рівні ключову роль у забезпеченні цих функцій виконує Миколаївська регіональна державна лабораторія Держпродспоживслужби (МРДЛДПСС), яка реалізує контроль безпечності продовольства на всіх етапах відповідно до принципу простежуваності. У липні 2024 року під час наради із завідувачами лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи на ринках Миколаївщини особливу увагу було приділено суворому дотриманню вимог до оформлення ветеринарних документів, передачі звітності та дотримання температурних режимів зберігання продуктів, що має критичне значення для запобігання поширенню інфекцій через харчові продукти [4].

Застосування міжнародних індикаторів, таких як Глобальний індекс продовольчої безпеки (GFSI), дозволяє оцінювати рівень забезпеченості населення продуктами, виявляти загрози та прогнозувати тенденції розвитку аграрного сектору. Наразі пріоритетом для оптимізації структури є використання статистичного моделювання, цифрових технологій і біотехнологій для підвищення продуктивності, простежуваності й екологічної ефективності аграрного виробництва [2].

У межах міжнародного співробітництва важливим кроком стала угода між Україною та МАГАТЕ про технічну підтримку ISAMCO, що передбачає забезпечення українських лабораторій критично необхідним обладнанням, реагентами й матеріалами. Як зазначає Держпродспоживслужба, ця допомога має стратегічне значення для гарантування продовольчої безпеки, охорони здоров'я населення та стабільного функціонування лабораторної інфраструктури у воєнних умовах [5].

Список використаних джерел:

1. Сташкевич І.О. Аналіз продовольчої безпеки України: сучасні реалії та майбутні тренди. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. № 4. С. 1–10.
2. Мудрак Р.Є., Лагодієнко В.М. Концепція продовольчої безпеки: теорія і українська практика. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024. № 1 (54). С. 452–470.
3. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. В Україні затвердять стратегію продовольчої безпеки до 2030 року [Електронний ресурс]. 25.08.2023. URL: <https://dpss.gov.ua/news/v-ukrayini-zatverdyat-strategiyu-prodovolchoyi-bezpeki-do-2030-roku> (дата звернення: 26.10.2025).
4. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Миколаївщина: нарада з завідувачами державних лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи на ринках [Електронний ресурс]. 30.07.2024. URL: <https://dpss.gov.ua/news/mykolaivshchyna-narada-z-zaviduvachamy-derzhavnykh-laboratorii-veterynarno-sanitarnoi-ekspertyzy-na-rynках> (дата звернення: 26.10.2025).
5. Poltorak A. S., Burkovska A. I., Khrystenko O. A., Sukhorukova A. L. and Dovgal I. V. Monitoring of relationships between indicators of food security of the states. 3rd International Conference on Environmental Sustainability in Natural Resources Management 2023.